

Formarea statului național unitar

1. Cadrul internațional

- 1918 - realizarea României Mari, prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Vechiul Regat, a fost rezultatul acțiunii românilor în conjunctura favorabilă de la sfârșitul Primului Război Mondial, dispariția imperiilor multinaționale;
- unirea cu Regatul României a acestor teritorii a fost posibilă în contextul afirmării pe plan internațional a principiului autodeterminării popoarelor și al naționalităților din Europa;
- aplicarea acestor principii de către români s-a realizat în mod diferențiat de la o provincie la alta, în etape gândite realist și realizate treptat, de la autonomie la independența națională, și apoi la unirea cu România.

2. Marea Unire

I. Basarabia:

a. Autonomia:

- aprilie 1917 - la Chișinău, s-a format Partidul Național Moldovenesc, al cărui președinte a fost ales Vasile Stroescu: obiectivul principal a fost obținerea autonomiei Basarabiei;
- 8 octombrie 1917 - la Chișinău, Congresul ostașilor moldoveni a proclamat autonomia Basarabiei;
- 2-6 noiembrie 1917 - la Chișinău, a avut loc Congresul de constituire al Sfatului Țării, organismul coordonator al luptei pentru unire, ales pe baze democratice, condus de Ion Incuț și un organ executiv, Consiliul Directorilor Generali;
- 2 decembrie 1917 - Consiliul Directorilor Generali a proclamat Republica Democratică Moldovenească, președinte fiind ales Ion Incuț, iar puterea executivă a fost preluată de un guvern reprezentativ.

b. Independența:

- 12 ianuarie 1918 - Consiliul Directorilor Generali, confruntat cu dezordinile și distrugerile provocate de trupele rusești în retragere și cu încercările bolșevicilor de a prelua puterea în teritoriu, a solicitat sprijinul militar al guvernului român, care a trimis armata dincolo de Prut și a restabilit ordinea în Basarabia;
- 23-24 ianuarie 1918 - la Chișinău, Sfatul Țării a proclamat independența Republicii Democratice Moldovenești și separarea acesteia de R.S.F.S.R. (Republica Sovietică Federativă Socialistă Rusă), moștenitoarea Imperiului Rus ⇒ statul rus a încheiat relațiile diplomatice cu România și i-a confiscat tezaurul, trimis spre păstrare în perioada Primului Război Mondial.

c. Unirea:

- **27 martie/9 aprilie 1918** - Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România;
- 22 aprilie 1918 - regele Ferdinand a semnat decretul de promulgare a Actului Unirii Basarabiei cu România, pentru administrarea provizorie a Basarabiei fiind desemnat Consiliul Directorilor Generali.

II. Bucovina:

a. Autonomia:

- 1918 - românii din Bucovina s-au integrat luptei popoarelor din Imperiul Austro-Ungar pentru autodeterminare;
- octombrie 1918 - deputații români din Parlamentul de la Viena au constituit C.N.R. (Consiliul Național Român), organism condus de Constantin Isopescu-Grecul și George Grigorovici;
- 9 octombrie 1918 - C.N.R. a cerut, în numele națiunii române, dreptul la autodeterminare și a exprimat dorința de secesiune;
- 14 octombrie 1918 - s-a alcătuit Adunarea Constituantă a Bucovinei, din care au făcut parte reprezentanți ai locuitorilor provinciei, în majoritate români, președintele acestui organism fiind ales Iancu Flondor;

- Adunarea Constituantă a hotărât unirea Bucovinei cu celelalte provincii românești din Imperiul Austro-Ungar într-un stat național și s-a format un organ reprezentativ, Consiliul Național.

b. Independența:

- în Bucovina, au început să pătrundă trupe ucrainene cu scopul de a ocupa și a anexa acest teritoriu Ucrainei ⇒ C.N.R. a solicitat sprijinul armatei române, care a intervenit pentru a restabili ordinea;
- 12 noiembrie - Consiliul Național Român a stabilit instituțiile Bucovinei.

c. Unirea:

- **15/28 noiembrie 1918** - au început lucrările Congresului General al Bucovinei, iar președintele Congresului a fost ales Iancu Flondor, care a dat citire moțiunii prin care s-a hotărât „*unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare, cu Regatul României*”;
- 18 decembrie 1918 - regele Ferdinand a semnat decretul de promulgare a Actului Unirii Bucovinei cu România, pentru administrarea provizorie a provinciei fiind desemnat Consiliul Național Român.

III. Transilvania:

a. Autonomia:

- 1918 - monarhia habsburgică a fost supusă presiunii popoarelor pentru autodeterminare;
- aprilie 1918 - la Roma, s-a desfășurat Congresul națiunilor din Imperiul Austro-Ungar, în cadrul căruia s-a hotărât dreptul fiecărui popor de a se constitui într-un stat național independent, sau de a se uni cu statul său național existent;
- 29 septembrie/12 octombrie 1918 - la Oradea, reprezentanții P.N.R. (Partidul Național Român din Transilvania), conduși de Vasile Goldiș, au adoptat documentul *Declarația de autodeterminare*: s-a cerut libertatea națiunii române, separarea politică de Ungaria și asumarea suveranității în teritoriul național;
- 3/16 octombrie 1918 - împăratul Carol I de Habsburg (1916-1918) a propus în manifestul *Către popoarele mele credincioase* federalizarea statului în 5 regate autonome ⇒ în aceeași zi, răspunsul românilor a fost declarația *Corpul voluntarilor transilvăneni și bucovineni*, în care și-au exprimat dorința de a se separa de Imperiul Austro-Ungar și de a se uni cu România;
- 5/18 octombrie 1918 - la Budapesta, reprezentantul românilor în Parlamentul Ungariei, Alexandru Vaida-Voevod, a prezentat *Declarația de autodeterminare*, în ciuda ostilității deputaților maghiari;
- 30 octombrie 1918 - la Viena, Iuliu Maniu a preluat comanda trupelor române din armata austro-ungară (cca. 60.000 de soldați), cu scopul de a aduce aceste unități în Transilvania și pentru a susține unirea cu România.

b. Independența:

- 30-31 octombrie 1918 - la Arad, pentru coordonarea mișcărilor naționale s-a constituit C.N.R.C. (Consiliul Național Român Central), format din 6 reprezentanți ai Partidului Social Democrat și 6 ai Partidului Național Român;
- 6 noiembrie 1918 - C.N.R.C. a publicat manifestul *Către națiunea română*: au fost argumentate drepturile românilor din teritoriile ce au aparținut până atunci Ungariei, la autodeterminare;
- 9-10 noiembrie - C.N.R.C. a adresat guvernului maghiar o notă ultimativă, prin care au cerut „*întreaga putere de guvernare*” ⇒ autoritățile ungare au trimis o delegație pentru tratative;
- 13-14 noiembrie 1918 - la Arad, tratativele au eșuat deoarece maghiarii au recunoscut doar autonomia Transilvaniei, iar nu separarea definitivă de Ungaria.

c. Unirea:

- 7 noiembrie 1918 - C.N.R.C. a publicat textul convocării la Alba Iulia a Adunării Naționale a românilor;
- **18 noiembrie/1 decembrie 1918** - la Alba Iulia, s-a desfășurat Marea Adunare Națională, la care au participat 1228 de delegați și peste 100.000 de persoane, fiind condusă de Gheorghe Pop de Băsești, iar Vasile Goldiș a prezentat Rezoluția Unirii;
- Adunarea Națională de la Alba Iulia a adoptat Rezoluția, care în primul său articol a proclamat „*unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România*”;
- pentru conducerea Transilvaniei până la integrarea sa definitivă în statul român s-au format Marele Sfat Național cu rol legislativ și Consiliul Dirigent (prezidat de Iuliu Maniu), organul executiv;
- 24 decembrie 1918 - regele Ferdinand I a emis decretul de unire a Regatului României cu Transilvania.

3. Urmări

- 1 Decembrie 1918 - s-au pus bazele statului unitar român, prin unirea provinciilor românești aflate sub dominație străină;

- noua Românie s-a deosebit în chip fundamental de cea existentă până în anul 1914:

a. Din punct de vedere teritorial a crescut mult, ajungând prin înglobarea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei, de la 137.000 km² la 295.049 km²;

b. Din punct de vedere demografic, vechea unitate etnică a fost înlocuită cu o situație nouă, în care alături de români au coexistat și un procent însemnat de alte naționalități (aproximativ 30% din populație).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=yKNWkNYWRAg>

<https://www.youtube.com/watch?v=HkhSwz8XY9Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=UMxG10mcaXw>

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
11. Damean, Sorin Liviu, Oncescu, Iulian, *O istorie a românilor de la Tudor Vladimirescu la Marea Unire (1821-1918)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015.
12. Hitchins, Keith, *România: 1866-1947*, Editura Humanitas, București, 2017.
13. Guida, Francesco, *România în secolul XX*, Editura Cartier, Chișinău, 2019.
14. Naumescu, Valentin (coordonator), *România, Marile Puteri și ordinea mondială: 1918-2018*, Editura Polirom, Iași, 2018.
15. Pop, Ioan-Aurel, Bolovan, Ioan, *Istoria Transilvaniei*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.